

Fjölbrautaskóli Suðurlands
Haustönn 2026

LÍFF2EL05

Almenn líffræði

Kennarar:	Brynja Valgeirsdóttir (BV) brynjav@fsu.is Íris Grétarsdóttir (ÍG) iris.gretarsdottir@fsu.is Ólafur Einarsson (ÓE) olafur@fsu.is

Áfangalýsing

Fjallað verður um einkenni líffræðinnar sem vísindagreinar og tengsl við aðrar greinar. Nemendur kynnst hugmyndum um uppruna og þróun lífs á Jörðu ásamt því að fjallað verður um sameinkenni lífvera. Farið verður í lífræn byggingarefni og efnaskipti lífvera. Bygging og starfsemi frumunnar verður skoðuð. Æxlun lífvera og grunnatriði í fósturþroskun verða til umfjöllunar. Fjallað verður um flokkun lífheimsins, skipulag kerfisins og farið verður yfir helstu fylkingar lífvera með áherslu á plöntur og dýr. Grunnatriði í erfða- og vistfræði verða kynnt til sögunnar.

Undanfari: Enginn.

Þekkingarviðmið - nemandi skal hafa aflað sér þekkingar og skilnings á:

- grundvallarhugtökum, sérkennum og aðferðafræði líffræðinnar og vægi greinar í innlendu og alþjóðlegu samhengi
- vísindalegri aðferðafræði ásamt helstu hugtökum og viðfangsefni líffræðinnar
- byggingu og helstu starfsemi frumunnar
- megin líffærum manna og starfsemi þeirra líffæra og líffærakerfa með áherslu á eigin líkama grunnstarfsemi lífvera og efnahvörfum þeirra, t.d. ljóstillifun og frumuöndun
- helstu hópum lífvera, einkennum þeirra og lífnaðarháttum
- hvaða hlutverki örverur gegna í lífríkinu
- á grunnatriðum erfðafræðinnar og helstu kenningum og grunnhugtökum um þróun
- grundvallarþáttum lifandi náttúru
- grundvallaratriðum vistfræði og tengslum hennar við sjálfbærni
- líffræði til undirbúnings frekara náms í greininni

Leikniviðmið - nemandi skal hafa öðlast leikni í að:

- beita grunnhugtökum líffræðinnar á skilmerkilegan hátt og í rökrænu samhengi
- leysa ýmis verkefni sem tengjast þekkingarmarkmiðunum
- vinna með smásjá, fylgja leiðbeiningum og framkvæma einfaldar verklegar æfingar
- afla einfaldra gagna og halda utan um þau, vinna skipulega úr þeim og setja fram í skýrslu
- vinna sjálfstætt og í hóp
- skoða og greina algengustu lífverur í náttúru Íslands
- tjá sig um líffræðileg málefni á skýran og ábyrgan hátt
- lesa einfaldar líffræðilegar upplýsingar úr máli og myndum frá mismunandi miðlum
- lifa með sjálfbærni að leiðarljósi

Hæfniviðmið - nemandi skal geta hagnýtt þá þekkingu og leikni sem hann hefur aflað sér til að:

- leggja mat á upplýsingar sem tengjast líffræðilegum viðfangsefnum á gagnrýnnan hátt
- taka þátt í umræðum um líffræðileg málefni daglegs lífs á ábyrgan og sjálfstæðan hátt
- taka ábyrga afstöðu um eigin velferð með tilliti til einfaldra líffræðilegra þátta
- koma þekkingu sinni á framfæri á skapandi hátt og vinna verklegar líffræðiæfingar

Námsefni

Ólafur Halldórsson (2018). *Almenn líffræði*, 3. útgáfa (appelsínugul kápa). Leturprent. Bókin er til sem hljóðbók, sjá: <https://hbs.is/SkodaBok/10801> Ítarefni frá kennara.

Sérreglur áfangans og aðrar upplýsingar

Viðvera í tímum. Ef nemandi fer úr tíma og er fjarverandi lengur en í 10 mínútur þá er það skráð sem fjarvist (F) fyrir tímann. Notkun tölvu/síma við námið er mikilvæg alla önnina, en notkun tölvu eða síma í tölvuleiki og spjall á netinu í kennslustund er ekki liðin og jafngildir það fjarvist (F). Fjarvist verður gefin **án aðvörunar** ef kennari verður var við það að sími/tölva er notuð í annað en það sem við kemur námi. **Nemendur 20 ára og eldri** skulu í upphafi annar gera samning við kennara varðandi mætingu og verkefnaskil. Standi nemandi ekki við samninginn á hann á hættu að verða vikið úr áfanganum.

Námsmat

Nemendur vinna ýmis verkefni samhliða yfirferð námsfnis. Verkefnin eru misstór og vega mismikið og eru ýmist einstaklings- eða hópverkefni. Skýrslum og öðrum ritunarverkefnum skal skila á Word eða docx-formi innan viku frá lokum verkefnis. Skilaskylda er á verkefnum og nemandi verður að vinna verklegar æfingar, annars fyrirgerir hann próftökurétti. Eftir skiladag reiknast engin einkunn fyrir verkefni. Sjá nánari leiðbeiningar á Innu. Á önninni verða þrjú kaflapróf. Mæti nemandi ekki í kaflapróf á tilsettum tíma skal hann taka það í lok annar á prófatíma, þ.e.a.s. hafi hann verið löglega forfallaður.

Kennslan byggist á verkefnavinnu, fyrirlestur og verklegum tímum og tekur námsmat mið af því.

Til að standast áfangann verða nemendur að ná 4,5 að meðaltali í kaflaprófum.

Athugið að vetrareinkunn hækkar ekki lokaeinkunn nemanda upp fyrir 4 sé um fall að ræða hjá honum á kaflaprófum. Enn fremur getur vetrareinkunn dregið einkunn niður þannig að nemandi falli í áfanganum.

Námsþáttur	Lýsing á námsmati	Vægi
Kaflapróf	Þrjú próf - 17% hvert.	51 %
Verkefnavinna	Námsmat verkefna deilist á eftirfarandi hátt:	49 %
Verklegar æfingar	Mæting og virkni í verklegum æfingum, skýrslur og aðrar afurðir verklegra æfinga.	18 %
Upprifjunarspurningar í Innu	Krossaspurningar úr hverjum kafla, mikilvægur þáttur til undirbúnings fyrir kaflapróf.	15 %
Ritun og önnur verkefni	Ritunarverkefni og kynningar, stutt verkefni og svör við spurningum.	16 %
Samtals		100%

Reglur um svindl og notkun gervigreindar

Á vef skólans er að finna reglur sem varðar svindl og notkun gervigreindar við skil á verkefnum - [Nánari upplýsingar á vefsíðu skólans](#)

Ef að grunur um ritstuld og/eða óleyfilega notkun á gervigreind vaknar gætu nemendur þurft að gera munnlega grein fyrir verkefni/prófi. **Kennari áskilur sér rétt til að gefa 0 í einkunn fyrir verkefni þar sem grunur er um misnotkun gervigreindar.**

Sömu reglur gilda um notkun gervigreindar við skrif og gilda um heimildaskráningu almennt. [Reglur um heimildaskráningu á vefsíðu skólans](#)

Námsmats- og prófsýningardagur

Námsmats- og prófsýningar eru alltaf við lok hvernar annar.

Sá dagur er mikilvægur hluti af náminu því þar fá nemendur:

- tækifæri til að sjá hvernig gekk í prófum
- rökstuðning fyrir námsmati hvort sem um lokapróf eða símat er að ræða
- ráðleggingar sem geta nýst í áframhaldandi námi
- tækifæri til að gera athugasemd við niðurstöðu námsmatsins ef hún þykir ósanngjörn

Nánari útfærsla er á kennsluvef áfangans í Innu. Námsáætlun er birt með fyrirvara um breytingar.

Gangi ykkur vel!

Selfossi, 14. ágúst 2026

Brynja Valgeirsdóttir, Íris Grétarsdóttir og Ólafur Einarsson

Áætlun um yfirferð og verkefnaskil

Vika	Dagsetning	Námsefni (kennslubók)	Námsmat / Annað
34.	17.8 - 23.8	Kynning á áfanganum. 1. kafli. Vísindin, líffræðin og lífið, bls. 7-16.	<i>Kennsla hefst 19. ágúst</i>
35.	24.8 - 30.8	2. kafli. Frumur, lífræn efni og efnaskipti, bls. 17-40.	
36.	31.8 - 6.9	2. kafli. Frumur, lífræn efni og efnaskipti, bls. 17-40.	
37.	7.9 - 13.9	3. kafli. Erfðir og erfðaeefnið, bls. 41-78. Viðbótar fróðleiksefni í 9. kafla bls. 231-237.	
38.	14.9 - 20.9	3. kafli. Erfðir og erfðaeefnið, bls. 41-78.	Próf I: kaflar 1-3.
39.	21.9 - 27.9	4. kafli. Æxlun og fósturþroskun, bls. 79-91.	
40.	28.9 - 4.10	5. kafli. Þróun, bls. 92-115.	
41.	5.10 - 11.10	5. kafli. Þróun, bls. 92-115.	<i>Áfangamessa 7. október</i>
42.	12.10 - 18.10	6. kafli. Lífverur jarðar. Flokkun lífvera, veirur, bakteríur, frumverur og sveppir, bls. 116-130 og bls. 178-180.	<i>Valdagur 14. október</i>
43.	19.10 - 25.10	6. kafli. Lífverur jarðar. Flokkun lífvera, veirur, bakteríur, frumverur og sveppir, bls. 116-130 og bls. 178-180.	<i>Miðannarmat 21. október</i> <i>Haustfrí 22.-23. október</i>
44.	26.10 - 1.11	6. kafli. Lífverur jarðar. Flokkun lífvera, veirur, bakteríur, frumverur og sveppir, bls. 116-130 og bls. 178-180.	Próf II: kaflar 4-5 og hluti af 6 kafla
45.	2.11 - 8.11	6. kafli. Lífverur jarðar. Einfaldari fjölfrumungar, ormar, lindýr, liðdýr, bls. 131-150. 6. kafli. Lífverur jarðar. Skrápdyr og seildýr, bls. 150-166.	
46.	9.11 - 15.11	6. kafli. Lífverur jarðar. Plöntur, bls. 167-178.	
47.	16.11 - 22.11	7. kafli. Mannslíkamin, bls. 183-211.	
48.	23.11 - 29.11	7. kafli. Mannslíkamin, bls. 183-211.	
49.	30.11 - 6.12	8. kafli. Vistir lífveranna, bls. 212-230.	
50.	7.12 - 13.12	Síðasti kennsludagur er 10. desember	Próf III: hluti af kafla 6 og kaflar 7-8.
51.	14.12 - 20.12	Námsmatsdagar	<i>Prófsýning 16. desember</i>